

พื้นที่ที่ 1

อำเภอชุมยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
แนวทางในการสร้างภูมิทัศน์เมืองชุมยวม
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เมืองขุขันธ์ เป็นเมืองหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยทั่วไปผู้คนส่วนใหญ่จะรู้จักเมืองขุขันธ์ที่มีชื่อเสียงทางด้านความเป็นเมืองที่โอบล้อมไปด้วยขุนเขาที่มีทุ่งบัวตองที่สวยงาม มีป่าไม้ และสายน้ำที่เขียวชอุ่มชุ่มชื้น เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชนชาวไทยใหญ่ที่มีมาช้านานที่ยังคงดำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีสืบมา นอกเหนือจากนี้เมืองขุขันธ์มีประวัติศาสตร์ของเมืองมาช้านาน และเป็นเมืองที่มีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้นมากมาย

แต่เดิมเมืองขุขันธ์ เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ของชาวไทยใหญ่ หรือชาวไต ชาวไทยใหญ่เรียกเมืองของตนเองว่า “บ้านกุ่มลม” (ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน : 2538) เนื่องจากว่าหมู่บ้านนี้มีอากาศหนาวเย็น มีลมพัดตลอดเวลา เมืองขุขันธ์เริ่มมีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. 2300 เป็นต้นมา “คนไต” จากฝั่งพม่า เป็นคนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัย ตามด้วยการอพยพเข้ามาของ “คนเมือง” ใน 2 ช่วงเวลาดังกล่าว ช่วงแรก คือ คนเมืองจากแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ที่อพยพเข้ามาในช่วงทำการสัมปทานไม้กับบริษัทการค้าของอังกฤษ ประมาณ ปี พ.ศ. 2440 เป็นต้นมา โดยตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณวัดโพธาราม และช่วงที่ 2 คือ คนเมืองที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนภูมิพล คนกลุ่มนี้ได้ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณบ้านขุขันธ์ ทำให้คนไตอยู่กลางบ้าน และคนเมืองตั้งเรือนปิดหัวปิดท้าย ส่วนคนปากกาเกอญอ ก็อพยพเข้ามาภายหลัง

จากหลักฐานทางด้านทางโบราณคดี (เครือข่ายวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคเหนือตอนบน : 2552) พื้นที่อำเภอขุขันธ์น่าจะมีผู้คนอยู่อาศัยมาตั้งแต่สมัยล้านนา ช่วงพุทธศตวรรษที่ 21-22 หรือประมาณ 400 – 500 ปีมาแล้ว เป็นอย่างน้อย ดังปรากฏร่องรอยหลักฐานที่สำคัญ คือ “พระธาตุดอยเวียง” ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกของวัดต่อแพ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีคนเข้ามาอยู่อาศัยเก่าแก่ที่สุด โดยมีความเชื่อเรื่องพระธาตุ คือ การสร้างเจดีย์อยู่บนยอดเขา ซึ่งเป็นธรรมเนียมในสมัยล้านนา คือ ช่วงเวลา 500 กว่าปี ในสมัยพระเจ้าติโลกราชแห่งนครเชียงใหม่ เผยแพร่ศาสนาเข้ามาในพื้นที่ต่างๆ ในขุขันธ์

อย่างไรก็ตามเนื่องจากการเนื่องจากข้อมูลทางโบราณคดีเริ่มขาดหาย ทำให้การอธิบายถึงความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ขาดช่วง จนกระทั่งสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงของการตั้งเมืองเชียงใหม่ และสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงของการทำไม้ จากนั้นเข้าสู่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเริ่มมีหลักฐานทางโบราณคดีเกี่ยวกับเรื่องเล่าในอดีตของคนพื้นที่ และสิ่งของที่เกี่ยวข้องกัน

การเกิดขึ้นของตัวเมืองขุขันธ์ปัจจุบันที่มีการอยู่อาศัยอย่างต่อเนื่องตามเส้นทางหลักของเมืองขุขันธ์สันนิษฐานมาจากแต่เดิมเป็นเส้นทางสำคัญ 3 เส้นทางด้วยกัน (เครือข่ายวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคเหนือตอนบน : 2552) คือ เส้นทางแรก “เส้นทางในการทำไม้” จากฐานทรัพยากรไม้สักที่สมบูรณ์ของพื้นที่ภาคเหนือ บริษัททำไม้ของอังกฤษในนาม “บอมเบย์เบอร์มา” (Bombay Burma) ได้เข้ามาทำสัมปทานป่าไม้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยตั้งบริษัทอยู่ที่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และอำเภอแม่สะเรียง แม้ไม่ปรากฏหลักฐานที่บ่งชี้ถึงการทำไม้ในพื้นที่ขุขันธ์ แต่จากคำบอกเล่า พบความเชื่อมโยงการทำไม้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับการเลี้ยงช้างเพื่อชักลากไม้ของชาวบ้าน และการว่าจ้างแรงงานคนไตของบริษัททำไม้ เส้นทางที่ 2 “เส้นทางม้าต่างวัวต่าง” ในยุคที่การถนนหนทางยังไม่ได้มีการพัฒนาเช่นปัจจุบัน “การค้าวัวต่าง” คือ รูปแบบการติดต่อแลกเปลี่ยนสินค้า ที่เป็นวัฒนธรรมร่วมในพื้นที่ชุมชนภาคเหนือ ในอดีตพ่อค้าวัวต่างจะเดินทางไปค้าขายในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว เส้นทางที่ 3 “เส้นทางสงครามโลกครั้งที่ 2” ในปี พ.ศ. 2484-2487 ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทหารญี่ปุ่นเดินทางเข้าสู่ประเทศพม่า มีการตั้งค่ายทหารไว้ตลอดเส้นทาง ศาลา วัด ศาลา

กลางบ้านกลายเป็นที่ตั้งหน่วยทหาร เช่น วัดชุมเป็นหน่วยสื่อสารกลาง วัดม่วยต่อเป็นหน่วยพยาบาล วัดต่อแพเป็นสถานพยาบาล ซึ่งปัจจุบันก็ยังปรากฏร่องรอยชิ้นส่วนซากปรักหักพังตามพื้นที่ดังกล่าว

สำหรับวิถีชีวิตของชุมชนเมืองดั้งเดิมของเมืองขุนยวม มักจะกล่าวถึง คือ “ความเป็นชุมชนไต” ที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ความเชื่อเรื่องพุทธ และผีเป็นแกนหลัก จะเห็นได้จากการให้ความสำคัญกับพิธีกรรมในรอบเดือนต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องอยู่กับบรรพบุรุษ และพุทธศาสนาซึ่งจะเกิดขึ้นทั้งในพื้นที่ของวัด และหอเจ้าเมือง นอกจากนี้แล้ว การอยู่การกินแบบไต เป็นสิ่งที่แสดงถึงกระบวนการคิด และการปรับตัวของผู้คนให้เหมาะสมกับสภาพ ที่อยู่อาศัย การเลือกถิ่นฐานและพื้นที่ทำกินใกล้แหล่งน้ำ หรือ การใช้ ระบบเหมืองฝายเป็นเครื่องมือในการจัดการทรัพยากร และความสัมพันธ์

แม้การรับรู้โดยทั่วไปเกี่ยวกับเมืองขุนยวมจะปรากฏ “ความเป็นชุมชนไต” ที่เด่นชัด แต่ในความเป็นจริงเมืองขุนยวมประกอบไปด้วยคนหลากหลายชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นคนปกากะญอ คนไต ม้งและคนเมือง การอยู่ร่วมกันก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่การแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ การหยิบบ่ม การยอมรับ และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

จากประวัติศาสตร์ความเป็นมา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตดังที่ได้กล่าวมา นักวิชาการท้องถิ่นได้กล่าวถึงเมืองขุนยวมว่ามีทุนของตนเอง 3 ประการ (เครือข่ายวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคเหนือตอนบน : 2552) ที่จะสามารถนำมาใช้เป็นฐานในการจัดการการท่องเที่ยว ประการแรก คือ ทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ วิถีการดำเนินชีวิต การหาอยู่หากิน ภาษา ศาสนา ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่แสดงถึงความเป็นชุมชนชาวไตที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ได้ในยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ประการที่สอง คือ ทุนทางประวัติศาสตร์ ที่บ่งบอกร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของผู้คนในพื้นที่มาแต่อดีต บ่งบอกความสำคัญของเมืองขุนยวมในการเป็นเส้นทางการค้าไม้/วัวต่าง และเส้นทางสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่อยู่ในความทรงจำของคนขุนยวมที่ได้แสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารญี่ปุ่นและคนเมืองขุนยวม มีการเรียนรู้ และเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในช่วงหนีความพ่ายแพ้จากสงคราม ที่ได้รับรักษา รักษา เผา และฝังร่างของทหารชาวญี่ปุ่น ประการที่สาม คือ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ เมืองขุนยวมมีทรัพยากรที่สมบูรณ์ ทั้งอากาศที่บริสุทธิ์ ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมเยือนเมืองขุนยวมทุกๆ ปี จากศักยภาพของพื้นที่ที่เป็นทุนทางการจัดการการท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมา ได้รับการส่งเสริมจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ ในด้านวัฒนธรรมประเพณีโดยส่งเสริมให้ สนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี (อบจ. แม่ฮ่องสอน : 2551) โดยให้มีการสืบทอดวัฒนธรรม และการจัดการแหล่งเรียนรู้ สร้างเครือข่ายด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่ การอนุรักษ์สถานที่สำคัญทางประวัติที่บ่งบอกร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของผู้คนในอดีต โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่สองเกี่ยวกับกองกำลังทหารญี่ปุ่น (เทศบาลตำบลขุนยวม : 2552) ได้รับการสนับสนุนให้มีการสร้างอนุสรณ์สถานมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเดินทางมากราบไหว้บรรพบุรุษสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และเป็นแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์โดยทั่วไปด้วย ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนในการออกกฎ ระเบียบ หรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ในข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อม (อบจ.แม่ฮ่องสอน : 2551) อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนในช่วงเวลาไม่กี่สิบปี ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับพื้นที่และวิถีชีวิตของเจ้าของวัฒนธรรมดั้งเดิม มีนายทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าไปซื้อที่ดินและบ้านเรือนเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นร้านค้าและที่พัก สำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นเริ่มย้ายถิ่นฐานออกนอกเมือง วัฒนธรรมดั้งเดิมที่เคยมีอยู่เริ่มเสื่อมถอย ส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่ มีการบุกรุก ปรับเปลี่ยนพื้นที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ พื้นที่

เกษตรกรรม เป็นต้น คนต่างถิ่นนำวัฒนธรรมแปลกใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับวิถีดั้งเดิมเข้ามา สิ่งเหล่านี้เป็นผลของการเติบโตทางด้านการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้า ซึ่งอาจทำให้ทิศทางการพัฒนาของเมืองเป็นไปในรูปแบบที่ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดั้งเดิมของพื้นที่โดยรวมและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมในท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเมืองขุนยวมในที่สุด

เนื่องจากการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของเมืองเป็นตัวเร่งทำให้เกิดรูปแบบของบ้านเรือนอาคารและองค์ประกอบของภูมิทัศน์ในรูปแบบสมัยใหม่ผนวกกับสภาพบ้านเรือน และอาคารต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขุนยวมที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างจริงจังและทรุดโทรมลงไปตามกาลเวลา จำเป็นต้องอาศัยการปรับปรุงซ่อมแซมเพื่ออนุรักษ์บูรณะอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ควบคุมอาคารที่เกิดขึ้นใหม่ และกำหนดทิศทางการพัฒนาของเมืองที่ชัดเจน ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรทางภูมิทัศน์ที่มีอยู่ในพื้นที่และการจัดการกับทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดเอกลักษณ์ทางทัศนียภาพระดับเมืองที่สวยงามจึงเป็นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด เนื่องจากองค์ประกอบทางกายภาพของเมือง สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม และคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีมานานจะถูกลดคุณค่าลง หากไม่มีการวางแผนเพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่เหมาะสมซึ่งจะส่งผลให้ คุณค่า ความสวยงามของเมืองขุนยวมค่อยๆ สูญหายไปเหมือนพื้นที่เมืองที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่งในประเทศไทย ที่ความเจริญหลังไหลเข้าไปถึงอย่างรวดเร็ว

การศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางในการจัดการพื้นที่ทั้งในรูปแบบการอนุรักษ์เชิงพัฒนาโดยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นแนวทางที่ส่งเสริมคนในพื้นที่ได้แสดงความคิด และความต้องการเพื่อเสริมสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่ชุมชนในพื้นที่เมืองขุนยวม ซึ่งมีลักษณะทางกายภาพของความเป็นชุมชนเมืองที่โอบล้อมไปด้วยทิวเขา เป็นชุมชนเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่หลากหลายตามคุณลักษณะของอาคารและบ้านเรือนต่างๆ ด้วยเหตุนี้เมืองขุนยวมจึงเหมาะสมที่จะศึกษาถึงสาระสำคัญของพื้นที่เพื่อค้นหาแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองของเมืองขุนยวมเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางกายภาพของเมือง และสภาพแวดล้อมของธรรมชาติโดยรอบพื้นที่ในการอนุรักษ์และพัฒนาทัศนียภาพของเมืองในมิติต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ต่อไป

งานวิจัยชิ้นนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างมากในการศึกษาแนวนโยบายการอนุรักษ์และการพัฒนาพื้นที่ขององค์กรท้องถิ่น รวมถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์ที่จะหาแนวทางปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองได้อย่างเหมาะสม ตามหลักแนวคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมืองและแนวคิดการพัฒนาเมือง ที่จะส่งเสริมให้เมืองขุนยวมแสดงถึงลักษณะของความเป็นเมืองน่าอยู่ น่าเยี่ยมชมทั้งจากคนในพื้นที่เองและผู้มาเยี่ยมชม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

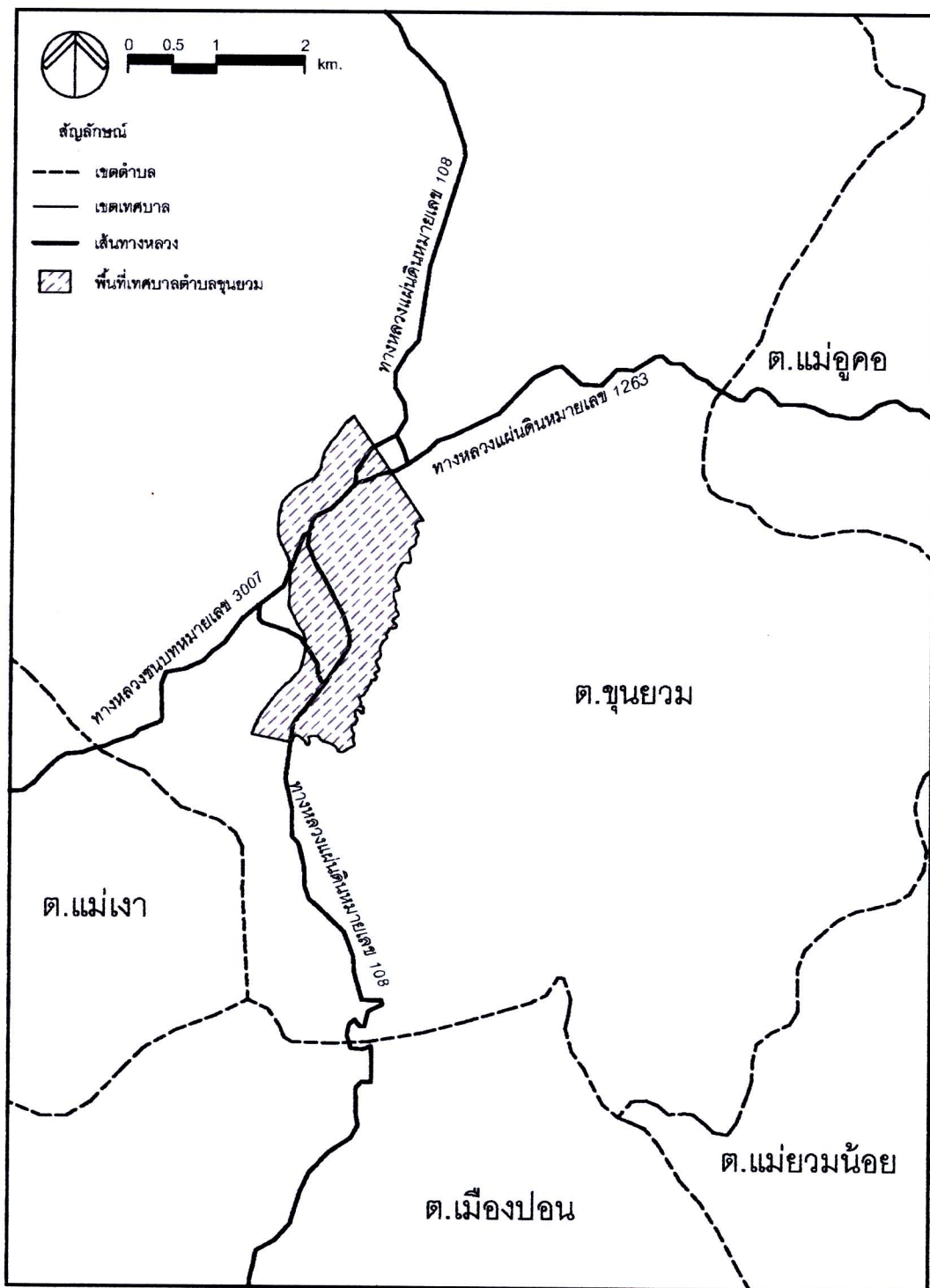
เพื่อจัดทำแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวมที่สอดคล้องกับ แผนนโยบาย และแผนพัฒนา แนวทางปฏิบัติการตามโครงการต่างๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเมืองขุนยวม รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีผลต่อการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ดีของเมืองขุนยวมต่อไป

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

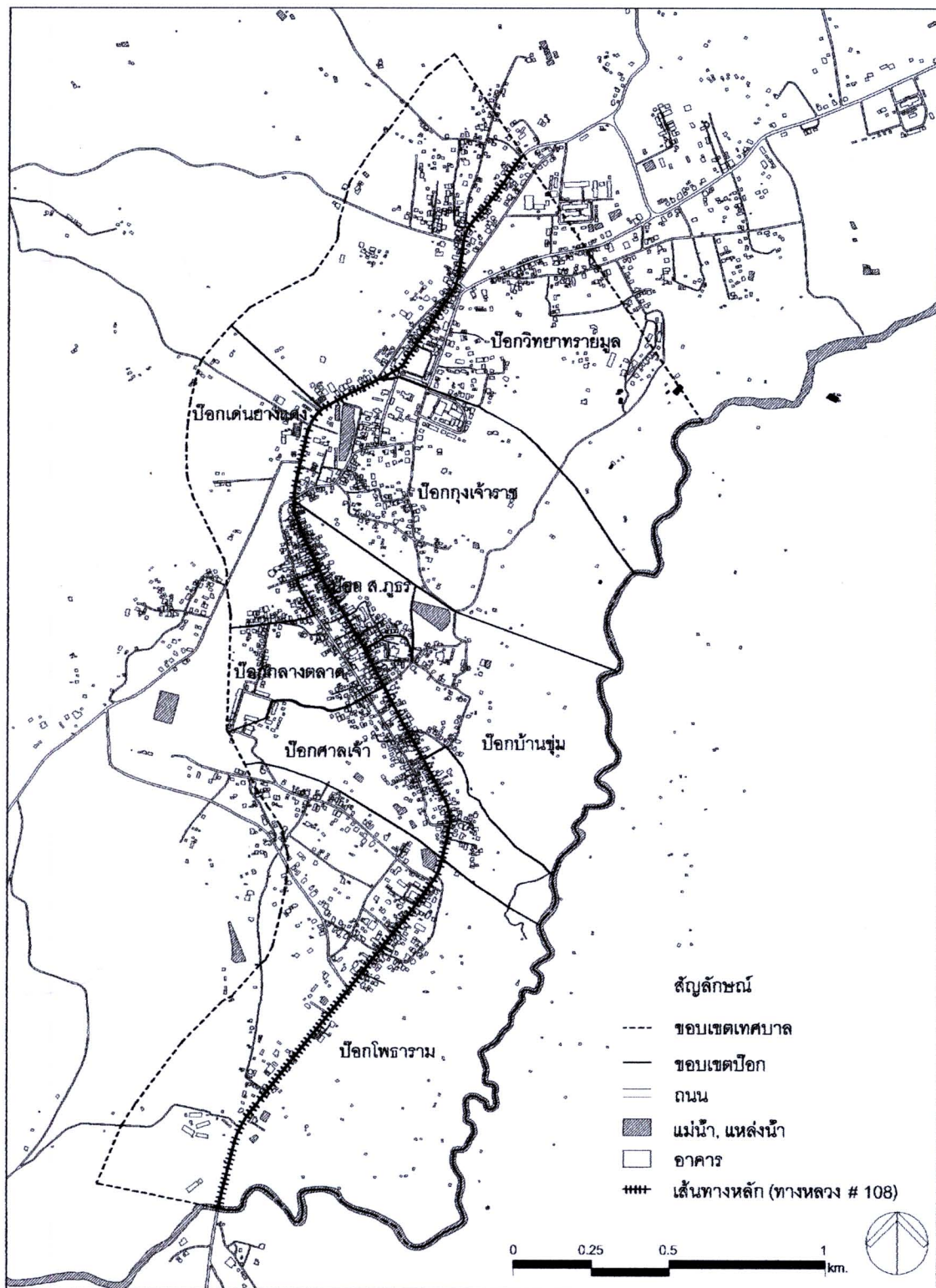
เทศบาลตำบลขุนยวมได้รับ แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวมที่สอดคล้องกับความรู้ และความเข้าใจข้างต้น และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อการสร้างภูมิทัศน์ที่ดีของเมืองขุนยวม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา คือ พื้นที่ภายในเทศบาลตำบลขุนยวม ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ภาพที่ 1.1) ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 5.09 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,181.25 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ชุมชน(ป๊อก) 8 ป๊อก (ภาพที่ 1.2) ภายในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีการอยู่อาศัยที่มีการตั้งชุมชนกันอยู่หนาแน่นตามแนวถนนทางหลวงหมายเลข 108 (ภาพที่ 1.3) ซึ่งเป็นถนนสายหลักที่เชื่อมอำเภอขุนยวมกับอำเภอแม่ฮ่องสอนทางด้านทิศเหนือ การศึกษาวิจัยจะเน้นพื้นที่ป๊อกที่มีองค์ประกอบของเมือง และธรรมชาติที่เหมาะสมกับเป็นพื้นที่ต้นแบบในการสร้างภูมิทัศน์ให้กับเขตเทศบาลตำบลขุนยวม ซึ่งได้แก่ ป๊อกเด่นยางแดง ป๊อก ส.ภูธ ป๊อกกลางตลาด ป๊อกบ้านขุ่ม ป๊อกศาลเจ้า และป๊อกโพธาราม

ภาพที่ 1.2 พื้นที่เขตเทศบาลตำบลชุมยวม และพื้นที่ข้างเคียง

ภาพที่ 1.3 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาที่มีการตั้งชุมชนกันอยู่หนาแน่นตามเส้นทางหลวงหมายเลข 108 ซึ่งเป็นถนนสายหลัก

1.5 เนื้อหาของงานวิจัย

ในการศึกษานี้ได้กำหนดเนื้อหาในการศึกษาเป็น 5 บท ดังนี้ บทที่ 1) บทนำ บทที่ 2) การทบทวนวรรณกรรม บทที่ 3) ระเบียบวิธีวิจัย บทที่ 4) ผลของการศึกษา บทที่ 5) สรุปผลของการศึกษา และข้อเสนอแนะ

บทที่ 1 บทนำ

มีเนื้อหาเกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของการศึกษา รวมไปถึงเนื้อหาที่สำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา ผลของการศึกษา และเนื้อหาของงานวิจัย

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม

มีเนื้อหาเกี่ยวกับ การทบทวนวรรณกรรมโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 2.1) ประวัติเกี่ยวกับเมืองขุนยวม 2.2) สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลขุนยวม 2.3) แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเมืองขุนยวม 2.4) ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และ 2.5) งานวิจัยและโครงการที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

มีเนื้อหาเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนของการวิจัย โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย ที่นำแนวคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมือง มากำหนดพื้นที่ต้นแบบในการนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวม ให้แก่ผู้อยู่อาศัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ทำความเข้าใจ และร่วมกันอภิปรายเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสร้างภูมิทัศน์เมืองขุนยวมที่เหมาะสม ซึ่งในบทนี้สามารถแยกออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ 3.1) ประเภทของข้อมูล และ 3.2) ขั้นตอนในการศึกษา

บทที่ 4 ผลของการศึกษา

มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ผลของการศึกษาข้อมูลภาคสนาม การนำแนวความคิดเกี่ยวกับจินตภาพของเมือง และประเด็นสำคัญเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมือง เพื่อกำหนดเขตพื้นที่เฉพาะทางภูมิทัศน์เมือง เพื่อนำเสนอพื้นที่ต้นแบบในการสร้างภูมิทัศน์เมืองให้แก่ผู้อยู่อาศัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ทำความเข้าใจ ร่วมกันอภิปรายเพื่อเสนอความคิดเห็นการศึกษาในบทนี้จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ 4.1) การศึกษาสภาพโดยรวมของพื้นที่เทศบาลตำบลขุนยวม 4.2) องค์ประกอบทางกายภาพภายในเทศบาลตำบลขุนยวม ที่สัมพันธ์กับแนวคิดจินตภาพของเมือง 4.3) การเลือกพื้นที่เฉพาะเพื่อเป็นพื้นที่ต้นแบบในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวม 4.4) การวิเคราะห์ลำดับการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองตามเส้นทางหลักของเมืองขุนยวม

บทที่ 5 สรุปผลของการศึกษาและข้อเสนอแนะ

มีเนื้อหาเกี่ยวกับ การวิเคราะห์ผลของการศึกษา เพื่อสรุป เสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 5.1) การวิเคราะห์ผลการศึกษา และ 5.2) สรุป และข้อเสนอแนะ